

Asia: VN/32974/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Lausunnonantajan lausunto

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Kyllä on. Luonnoksen tausta-aineistossa on hyvin tuotu esille oppimisen tuen tämän hetkinen haastava tilanne. Tällä hetkellä käytäntö monine pedagogisine asiakirjoinen on raskas malli.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Uudistukselle on tarvetta. Konkreettiset tukitoimet, ennaltaehkäisevän tuen antaminen ja ryhmäkokosäätely ovat kannatettavia asioita. Tukea tarvitaan jatkossakin eri tasoilla, ennakoivasta vahvimpaan; eli erityisluokkaopetukseen.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Painopiste esityksessä on ennakoivilla tukitoimilla. Ennakoivia tukitoimia tulisi antaa matalalla kynnyksellä ja suunnitelmallisesti. Näin toimitaan jo nyt. Ennakoivista tukitoimista ei tarvitsisi tehdä hallinnollista päätöstä, koska ne olisivat osa koulun perustoimintaa ja pedagogisia järjestelyitä.

Lakitekstin tulee olla yksiselitteinen; ei myöhemmin täsmennettävä. Tukiopetusta tulee jatkossakin saada myös oppilaskohtaisesti. Ennakoivista tukitoimista tulisi olla selkeät, yhtenäiset pykälät, jotta taataan tuen saaminen tasa-arvoisesti ja varmasti, oli oppilaan koulupaikka missä tahansa kunnassa.

Ennakoivat tukitoimet ovat tuen ydintä. Ennakoiviin tukitoimiin on oltava opetuksen järjestäjillä niin taloudellisia kuin henkilöstöllisiä resursseja ja tukitoimien tulee olla toteutettavissa yhdenvertaisesti eri opetuksenjärjestäjillä. Usein kouluissa jopa lukujärjestystekninen asia tuottaa sen, ettei tukiopetuspaikkoja lukujärjestykseen löydy. Myös koulukuljetusjärjestelyt ovat nykyisin esteenä tukiopetuksen järjestämisessä. Asetuksessa on määriteltävä ja velvoitettava opetuksen järjestäjät todellisiin, riittäviin resursseihin.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Oppilaskohtaisia tukitoimia tulisi myös järjestää tilanteen vaatiessa välittömästi. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavien oppilaiden määrä voi näin ollen elää kouluvuoden aikana, eikä resurssien muuttaminen tai uudelleen järjestäminen kesken lukuvuoden ole käytännössä aina mahdollista. Tästä voi seurata se, että oppilas ei edelleenkään saa tarvitsemaansa tukea niin paljon kuin tilanne hänen kannaltaan edellyttäisi.

Yhden opettajan 20 oppilaan ryhmässä olisi viisi oppilaskohtaisia tukitoimia saavaa oppilasta. Oppilaskohtaisten tukitoimien osalta olisi tehtävä arvio, päätös ja suunnitelma. Tukitoimia suunnitelman mukaan toteutettaisiin pääsääntöisesti ryhmämuotoisena. Näin ollen opetusryhmien, luokanopettajien ja erityisopettajien tarve kasvaa. Myös opetustilojen tarve kasvaa. Valtion on huolehdittava, että opetuksen järjestäjillä on riittävästi resursseja myös näihin lisätarpeisiin.

Laissa on määriteltävä tarkemmin siitä, mitä tarkoitetaan sillä, että opetusryhmässä viiden oppilaskohtaisen tuen saajan määrä voidaan tilapäisesti korottaa. Tuen vaikuttavuus ei toteudu suunnitelman mukaisesti, mikäli ryhmäkoot ovat edelleen suuret.

On hieno ajatus, että oppilaskohtaiset tukitoimet toteutuvat nopeasti ja joustavasti. Yleisopetuksen luokassa tulee olla riittävä erityisopetuksen resurssi käytössä, jotta erityisopettaja ehtii testata, toteuttaa ja arvioida tuen vaikuttavuutta. Tämä pitää tehdä yhteistyössä luokanopettajan kanssa. Opettajille on mahdollistettava työajalla riittävästi aikaa yhteistyön tekemiselle ja konsultaatioille. On turvattava ja laadittava selkeä suunnitelma ja resurssit suunnittelulle ja lisääntyvälle työajalle.

Erityisopettajan antama opetus on määriteltävä tarkasti, jotta kaikilla on tästä sama ohjeistus.

Joustavan erityisopetuksen ryhmät toimivat, mikäli lukujärjestys rakennetaan niin, että oppilaan on mahdollista joustavasti siirtyä erityisopetuksen ryhmään ja välillä yleisopetuksen ryhmään.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Asiakirjoille olisi hyvä olla selkeä ja yksiselitteinen mallilomake. Yksi asiakirja esioopetuksesta perusopetuksen päättöarviointiin asti. Asiakirjaan tulee olla selkeät ohjeet, mitä kirjataan ja miten. Asiakirja voisi tarvittaessa siirtyä koulusta tai kunnasta toiseen oppilaan vaihtaessa koulua. Asiakirjamallin tulee olla valtakunnallinen, kaikissa kunnissa sama.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Ennakoiva tukiopeutus tuntuu jotenkin tässä kohdassa epämääräiseltä. On monia kouluja, joissa paikka tukiopeutuksen antamiselle on vaikea löytää, ainakaan niin että sitä pystyy antamaan oma opettaja. Nykyisessä mallissa suurin ongelma on se, että oppilaan oikeus tukeen ei toteudu; ei ole tarpeeksi luokanopettajia eikä erityisopetusta sekä liian suuret ryhmäkoot. Tuen järjestämiseen ei ole riittävästi resursseja. Tämä uusi malli lähinnä luo lisätarpeita resursseille, joiden toteutumista ei

voida edelleenkaan mitenkään taata. Tukiopetus ja lisääntyvä tuki ovat jälleen myös työaikaa ja resursseja vaativa asia. Opetuksen järjestäjälle veloitettava resurssikerroin 0.127 ei ole riittävä. Tuen tarvitsijoita on paljon ja järjestelyt vaativat resursseja.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Esitysluonnos ei tunnu selkeyttävän tuen järjestämistä, kun nyt ongelma on resurssien riittämättömyys ja varsinkaan tehostetun tuen päätös ei välttämättä tuo konkreettisesti mitään tukea lisää. Erityisopetusresurssia taas ei ole tarpeeksi kaikille erityisen tuen oppilaille. Tavoitteena on oppilaan saaman tuen määrän ja laadun kehittäminen. Huolenaiheita nousee esiin: Onko nyt esitetyillä lakimuutoksilla kehittävä vaikutus vai jääkö rakenteellinen uudistus vain sanatason muutoksiksi? Lisääntyykö ja paraneeko oppilaan saama tuki? Tavoite on, että oppilaan saama tuki paranee resurssien lisäämisellä, lomakkeiden ja tukimuotojen yhtenäistämällä. Suunnitteluun, toteutukseen ja muutoksen siirtymään on varattava aikaa ja resursseja.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Lausuntopyyntö perusopetuslain muuttamisesta.doc](#)

Koukkula Marjut
Suomen Luokanopettajat ry